

Perheiden monimuotoisuus lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä koulutuksessa

Hallitusohjelmatyön taustaksi

Anna Moring, FT, johtava asiantuntija

Monimuotoiset perheet -verkosto

Tausta: tilastoja

- Yli 1/3 suomalaisista perheistä on tavalla tai toisella monimuotoisia
  - Yhden vanhemman perheitä 22% kaikista lapsiperheistä
    - Etävanhemman perheitä lähes yhtä paljon
  - Uusperheitä 9%
  - Kahden kulttuurin perheitä ja maahanmuuttajaperheitä 7%
  - Tahaton lapsettomuus koskettaa 20% kaikista lasta toivovista suomalaisista

Lähde: Tilastokeskus, Perhe 2017

Lasten ja perheiden palvelut

- Kehittämisen lähtökohdaksi perheiden erilaiset elämäntilanteet
- Erityishuomiota tarvitaan palvelujen toteutumiseen vuoroasumistilanteissa
  - Kuinka palveluita saa molemmista kodeista käsin
  - Miten tieto kulkee kumpaankin kotiin
  - Miten sosiaaliturva huomioi vuoroasuvan lapsen

Lasten ja perheiden palvelut

- Syntyvien lasten ja toivotun lapsiluvun välillä edelleen merkittävä ero:
  - Hedelmöityshoitojen saatavuus on alueellisesti epätasa-arvoista ja julkisen puolen resursointi riittämätöntä
  - Hedelmöityshoitojen tulee olla kaikkien niitä tarvitsevien saatavilla yhdenvertaisesti
- LAPE-työn jatkaminen on viisasta
  - Käynnistettyä maakunnallista kehittämistä kohti integraatiota ja si-so-te -yhteistyötä on hyvä jatkaa

Perhevapaat

- Perhevapaat on uudistettava
  - Uudistuksen on oltava lapsilähtöinen ja lapsikohtainen sekä joustettava perheiden erilaisten elämäntilanteiden mukaan
- Perhevapaaudistuksen yhteydessä on kehitettävä työn ja perheen yhteensovittamisen käytäntöjä joustavammiksi ja perheiden erilaiset elämäntilanteet huomioiviksi

Sosiaaliturvan uudistus

- Lapsiperheköyhyys koskettaa 110 000 lapsiperhettä Suomessa
  - Perheiden monimuotoisuus näkyy myös tässä joukossa
  - Yhden vanhemman perheillä yli nelinkertainen köyhyysriski kahden vanhemman perheisiin verraten
  - Maahanmuuttajaperheissä työllistymisen haasteita enemmän kuin kantasuomalaisissa perheissä
  - Leskiperheissä taloudellinen huoli seuraa puolison kuolemasta

Sosiaaliturvan haasteita

- Vuoroasuvan lapsen huomioiminen
  - On tunnistettava, että vuoroasuva lapsi on osa molempia ruokakuntia, joissa hän asuu
  - Näin ollen sosiaaliturvan menot voivat olla suuremmat kuin yhden kodin lapsen
- Perhehoitajien sosiaaliturvassa on aukkoja
  - Jos sijoitus purkaantuu äkillisesti, perhehoitajan jää tyhjän päälle → kulukorvaukset eivät kerrytä ansiosidonnaista työttömyysturvaa → perhehoito ei ole työsuhde

Varhaiskasvatus ja pienet koululaiset

- Subjektiiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen tukee monimuotoisten perheiden lapsia
- Vuoropäivähoitoa sekä pienten koululaisten vuorohoitoa on kehitettävä, jotta vanhempien työssäkäynti mahdollistuu
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin tulosidonnainen porrastus ja sisaralennus

Koulutus

- Aidosti maksuton toinen aste sekä esiopetuksen laajentaminen on monimuotoisissa perheissä kasvavien lasten ja nuorten etu
- Mahdollisuus merkitä lapsen molemmat äidinkielet väestörekisteriin helpottaisi opetuksen suunnittelua sekä kielikoulujen ja oman äidinkielen opetuksen ryhmäkokojen ennustamista

Lapsistrategia

- Tällä hallituskaudella on laadittava lapsistrategia, jonka lähtökohtana ovat perheiden moninaiset elämäntilanteet ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lasten aseman parantaminen
  - Lapsistrategian yhteydessä on syytä pohtia adoptio-ohjelman sekä sateenkaaripoliittisen toimintaohjelman laatimista erityisen haavoittuvien lasten ja nuorten tueksi

Sijaissyntytytsjärjestelyt palveluissa

- Sijaissyntytytsjärjestelyitä ei tällä hetkellä säännellä lainsäädännössä → johtaa kaikkien osapuolten kannalta kestävättömiin tilanteisiin
  - Syntyvän lapsen, sijaissyntyttäjän ja aiottujen vanhempien oikeusturva on heikkoa
  - Ei mahdollisuutta sitoviin sopimukseen eikä palvelujärjestelmän tukeen
  - Sijaissyntytytsjärjestelyille tulee luoda lainsäädäntö ja palvelujärjestelmän tuki, jotka turvaavat kaikkien osapuolten aseman

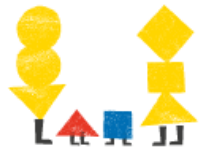

Hallitusohjelmakirjausehdotuksia

- Perhevapaat uudistetaan. Uudistus on lapsilähtöinen ja lapsikohtainen sekä joustaa perheiden erilaisten elämäntilanteiden mukaan. Jokaisella lapsella on yhtäläinen oikeus läheisten hoivaan kotona perhemuodosta riippumatta.
- Työn ja perheen yhteensovittamisen käytäntöjä kehitetään perheiden erilaiset elämäntilanteet huomioiviksi.
- Erityisesti vuoropäivähoitoa sekä vuorotyössä käyvien vanhempien pienten koululaisten hoitomahdollisuuksia lisätään.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin tulee tulosidonnainen porrastus ja sisarusalennus.
- Jokaisen lapsen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen palautetaan.
- Sosiaaliturvauudistus toteutetaan lapsiperheköyhyttä vähentävällä tavalla.
- Perhehoitajien sosiaaliturvaa kehitetään ja sosiaaliturvan aukkoja suljetaan.
- Väestörekisteriin voidaan merkitä useampi kuin yksi äidinkieli.
- Perheenyhdistämisen käytäntöjä helpotetaan, yhdenmukaistetaan ja rajoituksia poistetaan.
- Hedelmöityshoidot ovat kaikkien niitä tarvitsevien saatavilla yhdenvertaisesti.
- Sijaissynnytysjärjestelyille luodaan lainsäädäntö ja palvelujärjestelmän tuki, jotka turvaavat kaikkien osapuolten aseman.
- Eduskunta laatii parlamentaarisessa yhteistyössä lapsistrategian, joka ohjaa politiikkaa pitkällä tähtäimellä lapsi- ja perhemyönteiseen suuntaan. Strategiatyö ottaa lähtökohdaksi perheiden monimuotoisen todellisuuden.

Monimuotoiset perheet -verkosto

ADOPTIOPERHEET

KAHDEN KULTTUURIN PERHEET

SIJAISPERHEET

LAPSIKUOLEMAPERHEET

YHDEN VANHEMMAN PERHEET

UUSPERHEET

LAPSETTOMAT PERHEET

LESKIPERHEET

KAKSOS- JA KOLMOSPERHEET

SATEENKAARIPERHEET

MONIMUOTOISET PERHEET

KAIKKIEN PERHEIDEN SUOMI

KAIKKIEN PERHEIDEN SUOMI

MONIMUOTOISET PERHEET

Lisätietoja

- Hallitusohjelmataavoitteet verkossa:
<https://monimuotoisetperheet.fi/tavoitteet/hallitusohjelmataavoitteet-2019-2023/hallitusohjelma2019/>
- Tietoa perheiden monimuotoisuudesta:
www.monimuotoisetperheet.fi

